

VOLONCS ATTILA

Röntgenfelvétel egy októberi éjről

Néhány éve itt is megoldották a közvilágítást, úgy voltál hát nekem, mint falun a villanyfény, csak épp sérthetetlen gömbödbe szorultan, ahogyan vibráló testvéred is póznákra erősített fehér labdákból pislákolva világította be az árnyas parkot, melynek szegleteiben még vígan gomolyoghatott a félhomály, gyilkosok kis vörös lepelbe bújt szellemét bújtatva nagy, fekete leplelvel. Erinthetetlen voltál, mint a szédült földnek a fölötté rezgő hinta lécei, és nem érinthetél, ahogyan a terhelt, keskeny lécek sem az ősztől keményre döngölt, de jóságos anyaföldet: testünk közt, akár e két, egymástól idegen anyag viszonyában, csak a lélek attribútuma volt a szerves kapocs. A légrezgés. Ahogyan a hintasuhanás szülte pilleszárnyvihar megsimogatta a kitaposott fű helyén tátongó kopasz talajt. Mögöttünk, az alacsony kerítésen túl, mint kifeszített, hűlő verejtéktől nedves zászlók, éji permettől csillogón, mereven és lyukasan hullottak alá a zörgő levelek, s a part menti nyírek árnyától holdszagotottan, ezüstösen csörgő öntudatlanságban Egmont nyitányt harsogott a patak.

Gőgös nemzetördömségemben nem hagytam, hogy a forrongó és üszköt szülő világ zajai tudatomba hatoljanak. Sokáig nem érintettem meg láztól és bortól nemesülő hűvös ajkaidat sem, csupán kiugró bordáidat tapogatva beszéltem arról, hogy Leopardi tizenegy évesen szonetteket írt. Mit látott az a tizenegy éves fiú a világból? Egy ideig nem tudtam felelni a kérdésre, aztán ahogyan felállítottam egy laza átjárót a gondolat és az érzékelés territóriumai között, végre életemben először kimondtam, hogy láttatni több, mint látni, hogy a másolat másolata talán még az égi eredetnél is előbbre való. De pusztán ezért ne vádolj azzal, hogy csak a most születő sorok kedvéért fedtem fel kebleidet. A hold katódsugarakat lövellt a boldog falura, én pedig úgy vágytam látni, ahogyan a hamburgi filiszter nézett a kirgizszemű nő testébe egy sokak által látott éjszakán.

Még a zajos napokban láttalak a Corvinon egy egyetemistával, a karjába kapaszkodtál, ettől pedig túlságosan boldog volt ahhoz, hogy elhiggyem, egy debreceni unokatestvéred csupán, akit felküldtek Pestre, orvosi gyakorlatra. Vetkőzés közben mindenestre félretoltam emlékeimből a melletted lépdelő hórihorgas lényt. Tekinteted csupasz határsávként pásztázta a parkot, lent örvénylő ujjaim nyomán néha fölfelé fordult, a katódvillanású egek irányába, keresett valamit, nahát, sehol a csillag, hová lett.

Talán túl hangosan adtál hírt a gyönyöréről, a park előtti félkör felől alattomban terjedő kutyaugatás rohamozta meg a patak visszhangját, késve zajló testének csobogó hullámai tükkörsimára törni, itt is, ott is fölugatott egy, zengett az ebek internacionáléja, nyughatatlan, mint jeltelen sírok fölött a kőbe kapaszkodni vágyó őszi szél. Miután szádát megtörülted, félszáraz, fehér somlói nyakát nyalogatva ismételted századszorra, hogy egyszerű titkárnyó vagy a belügyminisztériumban. Az életemre esküszöm neked, hogy nem tartozom azok közé, mondtad, majd levetted az órádat is és körbekerítetted a szíjjal a kezemet, a számlapra néztél, majd körmődöt a kis pecek alá csúsztatva egyszeriben megállítottad.

Epp időben öltöztél fel, Dezsőke kisvártatva megjelent a park kapujában. Afféle falu boldondja, de még jó fizikumú, életerős fiú. Otthagytuk neki a bor maradékát. Ő további jó pusziódást kívánt és átvette helyünket a hintán. A kapunál elengedted a kezem és mindketten visszaneztünk. Miközben a légrezgést már csak sejteni véltük, a lenti és fenti gömbök világa halványulni látszott, szerepüket új testek vették át: ezer meg ezer csillag sejlett fel lassú, baljós mocorgással és terítette fényét sokszilánkú kartácszáporral a reménykedő kis vidékre.

•

Recanati húszezres kisváros Marche tartományban. A Santa Maria di Montemorello templom lépcsőjén ülök és Sappho utolsó énekét olvasom. Az órád a csuklómon, azon az éjjelen állt meg, 23:10-et, vagy 23:11-et mutat, nem lehet eldönteni.

Mint később megtudtam, Dezsőke novemberben fölment Pestre. Ma már csak abban hiszek lankadatlan, hogy a somlói üvegét dühösen füstölgő Molotov-koktéllként hajította rá egy szovjet tankra, még mielőtt egy robbanás ereje társaival együtt a tűzfalnak röpitette, még mielőtt az Andrássy út egyik pincéjében megkínóztad azt az egyetemistát, még mielőtt karomon a megfagyott idővel elhagytam a kifulladás Beethoven orszagát.

Venusberg

Síkra vetülő árnyékomat térben kiterjedő árnyékok közt suhintva el, még kávészájszagú nekirugaszkodással bár, de beestem a guillotine már-már nem létező részén a mégiscsak egy világáros bántó fényekkel telített, csikorgó mozgópincéjébe. A Bikás parkban nyöszörgött a szerelvény, eléggé tele volt. Körülöttem bántó reggeli illúziók mozgatták apró rezdülésekkel valószerűtlen testüket, hangokat és tekinteteket szórtak szét a rohanó katlanban: iskolába igyekvő diáklányok beszélgettek olyan idegen és átláthatatlan dolgokról, mint a második órán várható franciafelemérő, egy megviselt arcú egyetemista leplezetlen kéjvággyal figyelte egy mellette kapaszkodó, ismeretlen kortársa platinaszőke ketrecbe zárt kulcsontját, két öregember Rákosiról vitatkozott, egy munkás meszesvödörbe nézett és mosolygott, mellette egy negyvenes férfi ült egy óvodás kislánnyal, talán apa és lánya, a lány arcán valami boldogtalan öregasszonyokra emlékeztető, lehetetlenül abszurd szomorúság. Elkaptam róla a tekintetem és búskomor kis pufók arcának hátterére nem is gondolva azon méláztam, hogy a képzeletem néha elviselhetetlenül összetett világokat teremt körém.

A föld gyomra hirtelen kitágult (*Újbuda központ*), helyet cserélt néhány ki-be lopakodó kísértet és ő is belépett, vörösesszőke haja volt, vagy talán gesztenyebarna. Úgy emlékszem, nagyon sovány volt, de lehetett teltebb is, talán velem egymagasságú, bár valószínűleg alacsonyabb. Meglátott egy üres helyet. A lecsapott rá ide rossz fordulat lenne, a tudatban felsejlő légies alakját roncsolnánk eme hirtelenségével a cselekvés egyszerűségének, javasolom, ugorjuk is át a helyet foglalás kellemetlen részletét, folytassuk ott, hogy ült higgadtan és kissé fejfájós-komorán a négyes metró hirtelen újra megvakuló ablaka mellett, és a sötét falak előtt lovagló üvegen bizonytalanul kirajzolódott profiljának alabástromfehér sziluettje. Megérezte, hogy bámulják és futólag rám pillantott, majd elkapta a tekintetét. Mindketten elszégyelltük magunkat. Utólag tudatosult bennem, hogy kék szemei voltak, aztán újabb részletek sejtettek fel a ki tudja miféle szenvedéstől csillogó tekintetből, végtére is elkezdett kirajzolódni előttem egy olyan világ, ami nem a saját fejemben létezett.

Egészen valószerűtlen dolgokra gondolhatott, nagyapja 353-as Wartburgja jutott eszébe, az első óvónője és vidéken áradó dióillatú őszök jutottak eszébe, dértől huppanó végső szénaágyak jártak fejében és méhében szűnyogáradás támadt, szíjjelreszkető pupillával észlelte őrvongását pumpáló agyának és belül dúdolni kezdett, látom ám az arcodon, amit látsz az arcomon, gondoltam és megkerestem magamban azt a kort, ami belengte bájos kis ormait ennek a panaszos fehérségtől rekkenő bőrű viaszbabunak, lelkebe kilincseltem a pusztá tükrözés óvatos mozdulatával, verőfényes ösztönlibbenéssel, a lét pedig – láss csodát – megállapodott, kimerevedett, békére döbent és helyre szenderült. Bennem volt már, ahogyan belém áradt egy másodpercre minden létező (*Móricz Zsigmond körtér*), de nem úgy, mintha gyöngé képzeletemmel én teremteném a világot, ezt a gyorsan bomló harmóniát, hanem mint a fölöttünk hömpölygő óriási ütoér cseppfolyós kristályegysége, melyben az Esztergomnál helyezkedő molekula éppúgy létező, mint a Deltában fulladozó testvére. A világ nem bennem született meg, én voltam a világ szerves része, annak minden atomjával, perzselő fényeivel és szétspriccelő hanghullámaival. Az univerzum életre kelt, az anyag anyaggá lett és az emberiség lelket öltött, genezisést foganó fíradó tekintetünk röpke kontaktja pedig a szétpattanás után immár örökké két félként várva nagy és rettenetes egyszülésekre, zavarodottan pihent a néhány másodpercben terebélyesedő hetedik napon.

S ama pillanatban ott kergetőzöm én az emésztőgödör mellett, nyolcéves vagyok és fogó, velem egykorú, viháncoló lényt hajkurászok, aszexuális kisgyerek vagyok, annak képzelem magam az idő távlatából, nem igazán tudom még, mi gömbölyödik, izeg-mozog, hajlik és feszül előttem a hegehupás tavaszi kertben, vetkeztető és szíromfehér égésében az első májusok egyikének. Cselesen szalad, gyakran kanyarodik, telt nevetése bezengi a fűszálak éle fölött gomolygó, szokatlan és részegítő meleget, átsuhan az emésztőgödör veszélye fölött, belekarol az almafába és a veteményeskert felé ugrándozik, én meg utána, mindig csak egy lépésnyire van és soha nem érem el, továszökken és irányt vált, kiszámíthatatlan dobbanásokkal liheg tovább a céltalanságba. Néha sikerül olyannyira előrelőknöm karomat, hogy két ujjam összecsapott hátán a ruhát, ilyenkor látványosan megnyúlik, és gólyacsórfomat öltve elválik a virágmintás kis blúz a soványka kislányháttól, hűlő izzadságot lehel kezemre az átázott szövet, de lobban egy újat a virgonc kis hetéra és kisiklik ideges kezemből a kincs. A paradicsompalánták közt fogságba esik, menekülési útját elvágva szűk kis árokba terelem az érzékeny növények között, ott finom ösztönrel lelassít és valósággal nekem ugrik, nem dönt le rögtön a lábamról, pehelykönnyűségének csuromvíz izgátságát ölemben tartva bukdácsolok a paradicsomok közömbös földjén, aztán végleg egyensúlyomat vesztem, nekizuhanok egy fuszulykakarónak, de nem engedem el őt, kifordítjuk helyéből a karót, úgy tetszik, a fél veteményt letaroljuk. Mindketten megütjük kicsit magunkat, bizonyára horzsolódunk és egymás arcába lihegünk, a szemek csukva van, ettől megijedek. Te leszel a feleségem, mondom, mire elneveti magát, kék tengerét ekkor még mindig héj takarja, unokatestvérek vagyunk, úgy nem lehet, válaszolja, és lassan felveti pilláit (*Szent Gellért tér*).

Néhány ember betódult, a kavargást kihasználva ismét rám nézett, mintha csak őket bámulná meg maga elé húzott táskájának érdektelen ridegsége mögül, vagy mintha gúnyosan megtapsolná a belészeretett gyatra színészt. Aztán mégis meglágyult, elmosolyodott és én sarjadó zöldegek szagát éreztem a levegőtlen kis dobozban, meg földszagot, bórszagot és ártatlanul finom kislányleheletet. Az a lány ott tőlem pár lépésnyire cáfolhatatlanul és a maga teljes valójában létezett.

Ismét nem mindennapi tettünkre gondoltam, arra, hogy egymás pillantásába beleszilárdulva megteremtettük az addig csak árnyékaiban és félkész kontúrjaiban létező mindenséget. Istennek láttam magamat és istennőnek őt, de ez így tarthatatlan volt, valami lefelé tuskolt vele szemben, tekintetének növekvő ereje tán, hirtelen az a páni sejtés fogott el, hogy tárgyasulok általa, olyannyira hatalmas Venusszal állok szemben. Hiába ült ő és álltam én, mosolya térdre kényszerített, mint a dalnokot, aki a hegy gyomrába jár hálni (*Fővám tér*), s egy istenség közelében sápad a kéjtől örökös infravörösben végtelenüló éjjelein az őrjöngő szellemek lakta germán tájnak. Felállt és elindult felém, közeledése háromhavi zárandókút volt, kimerevedett mosolya fagyott arcizom volt, tekintete két riadtan remegő szempilla háttérrészlete volt, illata minden bukolikus áradást elűző arrogáns francia pára volt, talán várt valamire, talán arra, hogy megszólítsam, sóhaja fáradt őszi szélként lebbentette meg egy-két hajtincsem, ahogyan elsuhant mellettem.

Az utolsó pillanatban kilépett az ajtón, az szinte rögtön bezárult mögötte és hagyta, szenvedély és részvét nélkül hagyta lassan ellépdelni a lépcső felé. Eszembe sem jutott a lehetőség, hogy leszállhat a Kálvin előtt. Kiáltani akartam, de mély hallgatásban torkom elrekedt, kérlelve tekintetem a többi utasra, senki nem nézett a szemembe, hirtelen hideg és éles lett minden, mintha pápa tagadná meg a bűnbocsánatot pamlagán az ékes Itáliának. Elindultunk. Valami lefelé rántott, talán az Inferónak csikorgó tája következik.

Végtére is őt néztem. Tekintete nem metszette már többé az enyémet. Mereven úszott fölfelé a mozgólépcsőn, fejét fölemelte, tiszta körvonalai körül lusta és kaján hullámszásba fogott minden dimenzió. Ahogy ő az égbe szállt, úgy süllyedt alá a fém- és kőobjektumokkal sűrített világ, hirtelen kicsúsztak szilárdságukból a tárgyak, a gyorsuló szerelvény elmosta őket és a vakságba iramodott. A következő pillanatban már csak saját, ijedt és idegennek tűnő arcomat bámultam a sötét üvegen. Közelebb léptem, nem törődtem azzal, hogy eleshetek, ha éppen fékezünk, elengedtem a hideg vasat és a minden mindegy keserű súlytalanságának állapotában néztem a fülkefényben azt az egyetlen lényt, akinek létéről bizonyosságom van. Ismeretlennek tűnt, borostás volt és sötétkék szemciben a magány rettenete fészkelte (*Kálvin tér*).

Mindez egy éve történt. Azóta keresem őt a négyes metró széltében-hosszában, közben meg egyre inkább elhiszem, hogy a tér pusztá fantázia és az időt is csak én szülöm, mert én talán mégiscsak létezem, ha rajtam kívül már semmi sem.

